

zidarskega obrtništva prihodninski davek, vzprejemlje in dovršuje zidarska dela samostalno kot obrtnik.

Nadzorovanje obrtnijskih postav sploh pa ne spada v delokrog sodnijskih uradov.

K §. 339 obč. drž. zakona.

(Odločba c. kr. nadsodnije graške dato 20. novembra 1881, št. 11820, s katero se je potrdila razsodba c. kr. okrajne sodnije v Kočevji, dato 4. aprila 1881, št. 7077.)

Z razsodbo od 4. aprila 1881, št. 7077, odbila je c. kr. okrajna sodnija v Kočevji tožnika Matije Sigmunda zahtevo, da naj se obsodi toženec Jožef Krauland v odškodnino 400 gld. c. s. c.

Razlogi

te razsodbe se glase:

Z odlokom od 10. avgusta 1878, št. 5173, se je razsodilo: Toženi, Jožef Krauland, je s tem, da je dne 17. junija 1878 posekal pred tožnikovo hišo, št. 31 v G., stoječi dve lipi, tožnika v posesti teh lip motil, ter se obsodi, da ima tožniku pod eksekucijo povrniti sodnijske stroške. V razlogih tega odloka se navaja, da je tožnik svojo posest s tem izvrševal, da je od teh lip cvetje in listje jemal.

Na ta odlok in na §. 339 obč. drž. zak. opira se sedanja tožba, tako da tožnik od toženega zahteva:

1. za odvzeto mu cvetje in listje vsako leto 3 gld. za 15 let 45 gld. — kr.
2. za škodo, katero bode tožnik — oštir v ravno istih petnajstih letih za tega delj trpeti moral, ker vozniki, svinjarji in drugi gosti v poletju pri njem več ostajati ne bodo hoteli, ker bodo ravno pogrešali senco in lipi, vsako leto 15 gld. 225 " — "
3. za škodo, katero bode mej ravno istim časom za tega delj trpel, ker mu vinska klet ne bode več v senci, tako da bode slabše vino iz nje, vsako leto 7 gld. 120 " — "
4. in konečno za les posekanih lip . . . 10 " — "

skupaj torej . . . 400 gld. — kr

Tik tega zahteva se tudi, da naj se toženi prisili, da mora vsaditi dve mladi lipici na istih prostorih, kjer sta stali posekani stari drevesi.

Škodo hoče tožnik s skušenci in cenilno svojo prisego izkazati. Toženi v svojem odgovoru odreka tožniku pred vsem pravico, da bi smel iz navedenega naslova kako odškodnino zahtevati, ter taji tudi, da je tožnik sploh kaj škode trpel. Toženi trdi dalje, da sta dotični lipi bili lastnina občine W., ker ste stali na parceli št. 1316, ki je last te občine. Konečno ugovarja, da se ni pozvalo pristojno sodništvo, ker bi se moralo pri okoliščini, da je on le v svoji lastnosti in kot župan vsled občinskega sklepa lipi posekati dal, proti občini a ne proti njemu tožiti.

V repliki taji tožnik samo, da je bil omenjeni občinski sklep legalen, pripozna pa, da je toženi izvršil čin v soglasji nekaterih občinskih oseb. Konečno tudi trdi, da si je vžitek do lip vsled posesti, trajajoče več kot 30 let, priposestoval, kar hoče s pričami dokazati. — — — Toliko o dejanskem razmerju.

Kar se tiče ugovora nepristojnega sodništva, in ne izkazane legitimacije k tožbi, ne more se jemati v poštev, in to zaradi tega ne, ker se toži jedna sama osoba, ki se mora odločno podvreči temu sodništvu, in ker se mora ozir jemati na §. 1301, 1302 obč. drž. zakonika.

Odločilno je torej samo vprašanje, ima li tožnik iz naslova motene posesti, ali sploh posesti, kaj pravice do odškodnine?

§. 339. obč. drž. zak. določuje sicer, da sme vsak, kdor se je motil v kaki posesti, zahtevati, da se mu plača škoda, ki se dokazati da. Tožnik mora torej svojo škodo dokazati, ter v prvi vrsti tudi izkazati, da je krivda na strani toženega, ker samo v tem zadnjem slučaju sme se zahtevati odškodnina, kar se jasno razvidi iz §§. 1294, 1301 obč. drž. zak.

Sedaj se vpraša, je li toženi lipi posekal v hudobni volji, ali vsaj v nevednosti, ki jo je sam zakrivil, in ali za tega delj, ker ni bil dosti pazljiv? To vprašanje mora se zanikati in to gledé na to, da je toženi, kakor je dokazano, solastnik in oziroma sopo-
sestnik občinske, individualno še ne razdeljene parcele št. 1317 v davčini občini srednjevaški, da je bil torej po §. 420 obč. drž. zak. tudi sopo-
sestnik in oziroma solastnik teh lip; gledé na to, da sme po

§§. 361, 362, 328 in 329 obč. drž. zak. vsak solastnik in oziroma sopošestnik s svojo lastnino in oziroma posestjo po svoji prosti volji ravnati, če ne žali s tem pravic družih solastnikov in oziroma sopošestnikov; gledé na to, da se v tem slučaju niti trdilo niti dokazalo ni, da je toženi žalil pravice tretjih oseb; in gledé na to, da se mora misliti, da toženi ni prestopil okvira solastninskih svojih pravic. — Tožnik moral se je tedaj že iz tega razloga zavriniti.

Če bi se toženemu dokazati dalo, da se je zakrivil s tem, da je premalo pazil, po tem smel bi po §. 1324 obč. drž. zak. samo golo odškodnino to je tako zvani *damnum emergens* zahtevati, nikakor pa ne vsestranskega zadostila, ker je hudobna volja pri tej priliki popolnoma izključena.

Gole odškodnine pa tožnik niti zahteval ni, ker vse v tožbi obsežene zahteve tičejo se prihodnjega, negotovega dobička, tako zvanega „*lucrum cessans*“, kojega pa si celo pošteni posestnik po §. 329, 333 obč. drž. zak. zahtevati ne more. Tožnik ni bil nikedar poséstnik dotičnih lip; ti dve lipi bili ste del parcele št. 1317 obč. davč. srednjevaške, po tem takem neprimična reč. Posest in sicer pravno-dovoljena posest do takih reči pa se doseže samo po vpisu v javne knjige, ki se v teh krajih vpeljane. — §. 321. obč. drž. zak. — Takega vpisa pa tožnik niti trdil, niti dokazal ni. Tožbe zahteva morala se je odbiti, ker je čisto neopravičena; ob enem pa se je moral tožnik po §. 24, zakona od 16. maja 1874, št. 69 drž. zak. v stroške obsoditi.

Po apelaciji tožnikovej potrdila je c. kr. nadsodnija v Gradci z odločbo od 20. novembra 1881, št. 11820 prvosodnijsko razsodbo iz naslednjih

razlogov:

Predstoječa tožba ozira se na odškodnino, ter jo je tožnik za tega delj vložil, ker je toženi dve lipi, ki ste stale na srenjski parceli št. 1317 davčne občine srednjevaške, posekal dne 17. junija 1878, ter je s tem tožnika motil v porabi teh dreves, in oziroma njenega cvetja in listja, ter mu tudi odtegnil materijelne koristi sence, koje ste lipi napravljali na njegovo posestvo, št. 31.

Na podlagi teh razmer zahteva tožnik od toženega, da mu naj poplača odškodnine 400 gld. za les posekanih lip, potem za

petnajstletno porabo cvetja in listja, in konečno za premožensko škodo, prouzročeno mu v oštirskem poslu. Toženi priznava, da je dal posekati drevesi, pač pa taji, da je to storil v lastnem imenu, da je tožnik do dotičnih lip sploh kake pravice imel, in da se mu je s tem, da sta se lipi posekali, sploh kaka škoda protipravno prouzročila. Temu nasproti pa tožnik toženega dolžnost do odškodovanja opravičuje s §. 339 obč. drž. zak. in z razsodnim odlokom od 10. avgusta 1878, št. 5173, v katerem se je izreklo, da je toženi tožnika, ki je cvetje in listje od dotičnih dreves v istini spravljaj, v tej faktični posesti s tem, da je lipi posekal, motil.

Ta razsodni odlok pa nikakor ne zadostuje, da bi toženega dolžnost do odškodnine splošno opravičeval. Dasi je v §. 339, ali za ta slučaj bolje v §. 346 obč. drž. zak. tistemu, ki je zvršil posesti motenje, naloženo, da ima poviniti škodo, tako se mora to vender le samo po istih načelih zgoditi, ki so izrečeni v tridesetem glavnem oddelku obč. drž. zak.

Dolžnost, plačati odškodnino, odvisna je po §. 1293 obč. drž. zak. pred vsem od pogoja, da je kdo po škodo prouzročujočem dogodku poškodovan bil na svojem premoženji, na svojih pravicah ali na svoji osebi.

K premoženju v privatnopravnem pomenu prištevati pa se ne sme vsaka gospodarska korist, ki jo ima kdo od kake stvari, nego samo iste koristi, ki jih smemo uživati na podlagi pravno obstoječe razmere. Ako je torej tožnik na svojem premoženji v smislu tožbe v istini kako škodo trpel, potem bi bil moral najprej dokazati, da je s svojimi pravnimi predniki vsled kake pravne razmere cvetje in listje dotičnih lip spravljaj svoji hiši v korist, in da je isto tako tudi užival senco teh dreves. Kaj tacega pa tožnik s svojimi dokazi dokazati ni mogel. Kar se tiče lesa posekanih dreves, tako bi smel tožnik zanj odškodnino le tedaj zahtevati, če je bil lastnik lip. Lastninske pravice pa tožnik ni trdil, in jo tudi trditi ni mogel, ker bi lipi, če jih je tudi kak pravni prednik tožnika nasadil, pripadli bili lastniku zemlje, to je srenji, ki je lastnica sveta, na katerem sta stali lipi. §. 420 obč. drž. zak. Nabira cvetja in listja, če jo je tožnik s svojimi pravnimi predniki še tako dolgo zvrševal, pa se nikakor ne more smatrati za

zvrševanje pravne posesti, ker je to cvetje korist, katera nima za vsakega lastnika vrednosti, katero lastnik, kakor na primeru branje jagod v gozdu, rad drugim pripušča. — Če si pa druga osoba take koristi prisvoji, tako se v tem samo ob sebi še ne kaže volja, dovoljenja od lastnika dreves ali gozda kot dolžnost zahtevati. Pač pa se take koristi prisvojujejo v mnenji, da bode lastnik to prisvojenje, kar mu ničesar ne škoduje, iz dobre volje dovolil. — — — Tožnik bil bi moral torej dokazati, ne samo, da je s svojimi predniki več let cvetje in listje omenjenih dreves spravljal, temveč tudi posebno okoliščino, da se je to spravljanje zvrševalo tako, kakor da je bila srenja, dopuščati ga, pravno zavezana. Tega dokaza pa tožnik niti ponudil ni.

Isto tako bi se tudi korist sence, katero je tožnik s svojimi predniki užival, le tedaj smela prištevati k premoženju tožnika, če bi bil le ta pridobil pravico, da sme od srenje zahtevati, da ne sme po §. 354 obč. drž. zak. jej pristojne pravice, lipi posekati, tožniku v škodo porabiti. — — — Tožnik ni torej nikakor dokazal, da se mu je s tem, da sta se posekali lipi, v pravnem pomenu kaka škoda prouzročila. Ni tedaj potrebno razrešavati daljna vprašanja, je li toženi zavezan odškodnino plačati, in v kaki meri. Pač pa se je morala prva sodnijska razsodba gledé glavne stvari, kakor tudi gledé stroškov potrditi. Dr. —da.

Nekdaj in sedaj — slovenski jezik pri sodnijah.

Z razsodbo c. kr. okrožne sodnije v Novem Mestu od 7. decembra 1867, št. 4716 je bil Janez Kavšek zaradi hudodelstva uboja za 3 leta v težko ječo in da povrne stroške kazenske pravde obsojen.

O njegovi pritožbi je c. kr. višja deželna sodnija v Gradcu z razsodbo 30. decembra 1867, št. 14864 prvo razsodbo potrdila. Ob enem pa je taista višja deželna sodnija, c. kr. okrožnej sodnji v Novem Mestu naročila, da pozvé, ali so stranke, ki so bile v tej kazenski pravdi zaslišane, nemškega jezika res zmožne in ali so se res v tem jeziku izpovedale (ker so zapisniki v nemškem